Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Методологія політичної науки»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	«Методологія політичної науки», мова викладання - українська
Викладач	Маркітантов Вадим Юрійович, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології та філософії
Профайл викладача	https://politkaf.kpnu.edu.ua/markitantov-vadym-yurijovych/
E-mail:	vadym.markitantov@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	
Консультації	Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)

2. Анотація до курсу

Анотація. «Методологія політичної науки» є обов'язковим освітнім компонентом (ООК 05) освітньо-наукової програми «Політологія» (в редакції від 30.03.2023 р.) третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. На вивчення дисципліни передбачено 90 год., з яких для денної форми навчання 30 аудиторних год. (10 лекц. год., 20 сем. год.) і 60 год. самостійної роботи.

Оволодіння компетентностями за цим освітнім компонентом: здатність аналізувати методологічні підходи політичної науки та визначати межі їхнього застосування, формулювати дослідницьке питання, мету, завдання й гіпотези, концептуалізувати та операціоналізувати поняття, добирати якісні й кількісні методи збору та аналізу політичної інформації, розробляти дизайн власного політологічного дослідження з дотриманням академічної доброчесності.

3. Мета та завдання курсу

Метою викладання курсу «Методологія політичної науки» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про сутність, структуру та еволюцію методології політичної науки й практичних навичок проєктування та проведення власного політологічного дослідження з використанням сучасних підходів і методів. Завдання курсу: розкрити зміст понять «методологія», «підхід», «метод», «методика» та співвідношення між ними; ознайомити здобувачів з основними методологічними парадигмами політичної науки (біхевіоралізмом, неоінституціоналізмом, теорією раціонального вибору, системним, структурно-функціональним і конструктивістським підходами); навчити будувати логіку та дизайн дослідження; сформувати навички роботи з якісними й кількісними методами.

4. Формат курсу

Очна (денна та заочна форми здобуття вищої освіти), дистанційна. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

Методи навчання: словесні методи (лекція, бесіда, дискусія); презентація; метод проблемного викладу матеріалу; аналіз кейсів і розбір опублікованих політологічних досліджень; практикум із розроблення дизайну дослідження; робота в малих групах; технології дистанційного навчання (Moodle).

Форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, аналіз кейсів, виконання самостійної роботи (дизайн дослідження), модульна контрольна робота. Підсумковий контроль – екзамен.

5. Результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та професійної практики.
Загальні компетентності	
ЗК 01	Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.
ЗК 02	Розуміння сутності наукової діяльності, формування системного наукового світогляду, самостійного пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 08	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, оцінки сучасних наукових досліджень; здійснення критичного аналізу знання та генерування нових ідей (креативність) в обраній галузі.
Спеціальні (фахові) компетентності	
СК 03	Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
СК 04	Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
СК 05	Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.
СК 07	Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів та сучасних інформаційних технологій, фахово викладати політологічні дисципліни у вищій школі.
СК 08	Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Опанувати універсальними навичками дослідника, достатніми для проведення фундаментальних і прикладних досліджень, розробки, організації та управління науковими проєктами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації.

ПРН 03	Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність.
ПРН 04	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної політичної науки з урахуванням соціальних, економічних, політичних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.
ПРН 06	Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади і публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики і політики окремих країн та регіонів.
ПРН 07	Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

– розуміти зміст і структуру методології політичної науки, розрізняти поняття «методологія», «підхід», «метод», «методика»;

– аналізувати та порівнювати основні методологічні підходи політичної науки, визначати їхній евристичний потенціал і межі застосування;

– формулювати дослідницьке питання, мету, завдання, об'єкт, предмет і гіпотези, концептуалізувати та операціоналізувати поняття;

– добирати й застосовувати якісні та кількісні методи збору й аналізу політичної інформації;

– розробляти програму (дизайн) власного політологічного дослідження з дотриманням академічної доброчесності та дослідницької етики.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	**Характеристика навчальної дисципліни**
	денна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	1-й
Семестр вивчення	2-й
Кількість кредитів ЄКТС	3
Загальний обсяг годин	90
Кількість годин навчальних занять	30
Лекційні заняття	10
Практичні заняття	-
Семінарські заняття	20
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	60
Форма семестрового контролю	Екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Пререквізитами вивчення освітнього компонента є знання, здобуті на попередніх рівнях вищої освіти з дисциплін політологічного циклу та філософії, а також у межах освітніх компонентів «Філософія та методологія науки» й «Організація наукової діяльності».

Кореквізитами курсу є освітній компонент «Освітологія», що вивчається на першому році навчання, а також робота здобувача над дисертаційним дослідженням. Набуті в межах курсу знання й уміння є основою для вивчення освітніх компонентів «Соціально-політичні транзитивні процеси: теорія і методологія», «Сучасна зарубіжна та українська політична наука» та «Методика викладання політології і сучасні інформаційні технології у ЗВО».

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point.
Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

9. Політика курсу (правила та вимоги)

Освоєння курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та семінарських занять; активність під час занять; здача завдань у встановлені терміни; бути терпимим, відкритим і доброзичливим; конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях; бути пунктуальним і обов'язковим. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://cutt.ly/aIqb9CF) та етичних норм поведінки.

Неприпустимим є пропуски з неповажних причин; користування телефонами під час занять; списування.

Якщо в силу будь-яких поважних причин ви були відсутні під час проведення контрольного заходу, вам надається можливість пройти його в додатково призначений викладачем час.

Вивчення курсу передбачає академічну доброчесність здобувача, відповідальне ставлення до навчання та майбутньої професії. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://cutt.ly/4TiCHkS) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (https://cutt.ly/vTiVowX).

Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернет ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних, семінарських занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації (офлайн і онлайн).

10. Схема курсу Денна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	зокрема					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Політична наука та особливості політичного пізнання							
Тема 1. Політика як базова категорія політичної науки	6	2	-	-	-	4	-
Тема 2. Основні напрямки та течії політичної науки	6	-	-	2	-	4	-
Тема 3. Сучасні етапи розвитку політичної науки	6	-	-	2	-	4	-
Тема 4. Сучасний стан та проблеми політичної науки	6	-	-	2	-	4	-
Тема 5. Сутність наукового пізнання. Особливості політичного пізнання	7	2	-	-	-	5	-
Разом за змістовим модулем 1	31	4	-	6	-	21	-
Змістовий модуль 2. Методологія, методи та засоби політичного дослідження							
Тема 6. Поняття та структура методології політичної науки	7	2	-	-	-	5	-
Тема 7. Проблеми методології політичної науки	6	-	-	2	-	4	-
Тема 8. Базові методологічні принципи політичних досліджень	6	-	-	2	-	4	-
Тема 9. Об’єктивність політичного дослідження	6	-	-	2	-	4	-
Тема 10. Перевірюваність у політичній науці	6	-	-	2	-	4	-
Тема 11. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання	6	-	-	2	-	4	-
Тема 12. Методи дослідження політики	9	2	-	2	-	5	-
Тема 13. Джерельно-інформаційне забезпечення політичного дослідження	6	2	-	-	-	4	-
Тема 14. Сучасні засоби політичного дослідження	7	-	-	2	-	5	-
Разом за змістовим модулем 2	59	6	-	14	-	39	-
Разом годин	90	10	-	20	-	60	-

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Політична наука та особливості політичного пізнання

Тема 1. Політика як базова категорія політичної науки. Багатозначність поняття «політика» та основні підходи до його визначення (владний, інституційний, конфліктний, комунікативний). Політика як сфера суспільного життя, діяльність і процес; виміри polity, politics, policy. Предмет і об'єкт політичної науки, її місце в системі соціальних і гуманітарних знань.

Тема 2. Основні напрямки та течії політичної науки. Нормативний та емпіричний, теоретичний і прикладний виміри політичної науки. Класична політична філософія, інституціоналізм, біхевіоралізм, теорія раціонального вибору, марксистська й критична традиції, конструктивізм. Національні школи політичної науки.

Тема 3. Сучасні етапи розвитку політичної науки. Становлення політичної науки як самостійної дисципліни наприкінці XIX – на початку XX ст. Біхевіоральна революція та постбіхевіоралізм. Неоінституціональний поворот. Дискусії про методологічний плюралізм наприкінці XX – на початку XXI ст. Становлення політичної науки в незалежній Україні.

Тема 4. Сучасний стан та проблеми політичної науки. Фрагментація дисципліни та проблема її єдності. Співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень, суспільна релевантність політичної науки. Нові дослідницькі порядки денні: цифровізація політики, популізм, гібридні режими, безпека і війна. Українська політична наука в умовах російсько-української війни.

Тема 5. Сутність наукового пізнання. Особливості політичного пізнання. Наукове пізнання як вид пізнавальної діяльності, його рівні та форми: факт, проблема, гіпотеза, теорія, закон. Емпіричний і теоретичний рівні знання. Специфіка політичного пізнання: включеність дослідника в об'єкт, ціннісне навантаження, мінливість політичної реальності. Співвідношення пояснення й розуміння в політичній науці. Критерії науковості політологічного знання.

Змістовий модуль 2. Методологія, методи та засоби політичного дослідження

Тема 6. Поняття та структура методології політичної науки. Співвідношення понять «методологія», «підхід», «метод», «методика», «техніка», «процедура». Рівні методології: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий і процедурний. Функції методології в політологічному дослідженні.

Тема 7. Проблеми методології політичної науки. Позитивістська, інтерпретативна та критична традиції в політичній науці. Онтологічні та епістемологічні засади досліджень. Методологічний плюралізм, запозичення методів з інших наук, співвідношення кількісних і якісних підходів. Проблема відтворюваності результатів.

Тема 8. Базові методологічні принципи політичних досліджень. Принципи об'єктивності, історизму, системності, детермінізму, розвитку, конкретності, плюралізму. Принцип ціннісної нейтральності та його межі. Значення методологічних принципів для побудови дизайну дослідження.

Тема 9. Об'єктивність політичного дослідження. Об'єктивність як методологічний ідеал і проблема. Ціннісне навантаження, ідеологічні та політичні впливи на дослідника, конфлікт інтересів. Способи мінімізації упередженості: прозорість процедур, тріангуляція, рефлексивність дослідника, рецензування. Етика політологічного дослідження.

Тема 10. Перевірюваність у політичній науці. Верифікація та фальсифікація як критерії науковості. Гіпотеза та її перевірка. Концептуалізація й операціоналізація понять, валідність і

надійність вимірювання. Відтворюваність і прозорість даних. Межі перевірюваності в політичній науці.

Тема 11. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Загальнологічні методи: аналіз і синтез, індукція й дедукція, абстрагування, узагальнення, аналогія, моделювання. Емпіричні методи: спостереження, вимірювання, експеримент, порівняння. Теоретичні методи: ідеалізація, формалізація, сходження від абстрактного до конкретного. Спеціальні методи політичної науки.

Тема 12. Методи дослідження політики. Основні методологічні підходи: біхевіоралізм, неоінституціоналізм, теорія раціонального вибору, системний, структурно-функціональний і конструктивістський, їхній евристичний потенціал і межі застосування. Кількісні методи: масове опитування, статистичний аналіз, аналіз вторинних даних, контент-аналіз. Якісні методи: глибинне інтерв'ю, фокус-група, кейс-стаді, дискурс-аналіз, експертні оцінки. Порівняльний метод. Змішані методи й тріангуляція.

Тема 13. Джерельно-інформаційне забезпечення політичного дослідження. Типи джерел: нормативно-правові акти, документи органів влади й партій, статистичні та соціологічні бази даних, медіатексти, наукова література. Наукометричні бази даних, репозитарії, відкриті дані. Оцінка достовірності й репрезентативності інформації.

Тема 14. Сучасні засоби політичного дослідження. Цифрові інструменти збору та обробки даних; програмне забезпечення для кількісного та якісного аналізу; аналіз великих даних і соціальних мереж; можливості та ризики використання штучного інтелекту. Дизайн політологічного дослідження: проблема, питання, мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотези, вибір і обґрунтування методів. Академічна доброчесність.

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view), «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeLjGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view).

Визнання результатів навчання окремих тем курсу шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується «Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача, виконання ним семінарських завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетентностей навчання, що містяться в ОПП.

Розподіл балів, що присвоюються аспірантам

Поточний і модульний контроль (100 балів)			**Екзамен**	**Сума**
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	40	100
20 балів	30 балів	10 балів		

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів на навчальних заняттях - 12.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок аспірантів

Рівні навчальних досягнень	**Оцінка в балах (за 12бальною шкалою)**	**Критерії оцінювання**
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих політологічних термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок з методології політичної науки; виявляє окремі закономірності політичних явищ; робить спроби виконання завдань; за допомогою викладача дає короткі відповіді (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з методології політичної науки, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в політологічних термінах, поняттях і визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення політологічних вчень та понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з курсу, може поверхнево аналізувати тексти першоджерел, робить певні висновки щодо політичних явищ і процесів; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання з методології політичної науки під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал з курсу, оперує базовими політологічними термінами та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал з курсу в стандартних ситуаціях; уміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або доповідь, обґрунтувати їх положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з курсу, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить політологічні поняття, категорії; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі проблемно-пошукові завдання; має сформовані

		типові навички з політичної науки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з курсу та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки в проблемно-пошукових завданнях; практично оцінює сучасні здобутки політологічної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує тестові завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання з політичної науки, аналізуючи різні явища та процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчопрофесійний)	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з курсу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з курсу, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання з курсу; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати світоглядні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує та аналізує різноманітні джерела інформації; Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Самостійна робота (10 балів)

Метою самостійної роботи є закріплення та розширення знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху; розвиток навичок самоосвіти, пізнавальних інтересів, професійної мотивації навчання; виховання відповідального ставлення до навчання.

Організація та оцінювання самостійної роботи здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» від 25.08.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1Dzh4W6JnffoEkRh30ks795Q2yKBHFqjb/view).

Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в розробленні дизайну (програми) власного політологічного дослідження. Здобувач обґрунтовує проблему й дослідницьке питання, формулює мету, завдання, об'єкт, предмет і гіпотези, концептуалізує та операціоналізує ключові

поняття, добирає методи збору й аналізу даних і пояснює свій вибір. Тему дизайну узгоджують із темою дисертації здобувача.

Максимальна оцінка за самостійну роботу оцінюється в 10 балів.

Здобувачі, які за виконання завдань самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання самостійної роботи на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Завдання самостійної роботи можуть бути перезараховані за результатами неформальної та/або інформальної освіти здобувача, за умови їх відповідності темі та кількості годин (не менше виділених на самостійну роботу).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Рівні	Бали	Критерії оцінювання
Високий	9-10	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж політологічної проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення даної проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (диспути, круглі столи тощо), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, висловлює та обґрунтовує власні враження після ознайомлення із текстами першоджерел, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній	7,5-8,9	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформлення висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, під час круглих столів, конференцій), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Середній	6-7,4	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Початковий	0-5,9	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять та категорій, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.

Критерії оцінювання самостійної роботи (дизайну дослідження)

Дизайн дослідження оцінюється в 10-9 балів, якщо: проблему й дослідницьке питання сформульовано чітко, а їхню актуальність обґрунтовано; мета, завдання, об’єкт, предмет і гіпотези узгоджені між собою; ключові поняття концептуалізовано й операціоналізовано коректно; методи збору та аналізу даних відповідають дослідницькому питанню, а їхній вибір аргументовано з посиланнями на сучасну фахову літературу; дотримано вимог дослідницької етики та академічної доброчесності.

Дизайн дослідження оцінюється в 8,9-7,5 балів, якщо: проблему й дослідницьке питання сформульовано, проте актуальність обґрунтовано неповно; між окремими елементами дизайну трапляються неузгодженості; операціоналізація понять загалом коректна, хоча окремі показники не вимірюють заявленого поняття; вибір методів аргументовано частково.

Дизайн дослідження оцінюється в 7,4-6 балів, якщо: проблему окреслено нечітко, гіпотези сформульовано загально або їх неможливо перевірити; операціоналізація понять поверхова; методи названо без пояснення їхньої відповідності дослідницькому питанню; посилання на фахову літературу поодинокі.

Дизайн дослідження оцінюється в 5,9-0 балів, якщо: елементи дизайну подано фрагментарно або вони не пов’язані між собою; дослідницьке питання відсутнє чи не відповідає обраним методам; робота має реферативний характер або містить ознаки академічної недоброчесності.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування, або онлайн тестування у системі MOODLE. Банк питань автоматично видає випадкових 30 запитань із бази (50 запитань) та оцінює правильність. Максимальна кількість балів за МКР – 30. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити – 18, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР **30 балів**	«відмінно»	27-30 б.
	«добре»	23-26 б.
	«задовільно»	18-22 б.
	«незадовільно»	менше ніж 18 б.

Екзамен

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР, завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі, які мають академічну заборгованість за результатами семестрового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янецьПодільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Білет іспиту складається з трьох питань (1, 2, – теоретичні, 3 – проблемно-пошукове).

Наприклад:

1. Співвідношення понять «методологія», «підхід», «метод», «методика» та «техніка» політичного дослідження.

2. Неоінституціоналізм як методологічний підхід політичної науки: основні напрями та евристичний потенціал.

3. Запропонуйте дизайн дослідження рівня довіри громадян до органів місцевого самоврядування: сформулюйте гіпотези й обґрунтуйте вибір методів.

1-2 питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

«відмінно» 14-15 б.	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з курсу, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
«добре» 11,5-13 б.	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформлення

	висловлювання. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
«задовільно» 9 - 11,4 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять та категорій політичної науки; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі аргументувати власну позицію щодо політологічної проблематики; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
«незадовільно» менше ніж 9 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять та категорій політичної науки, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Під час відповіді на проблемно-пошукове питання (10 балів) враховуються критерії, визначені в оцінюванні самостійної роботи (дизайну дослідження).

«відмінно» 9-10 б.
«добре» 8,9-7,5 б.
«задовільно» 7,4-6 б.
«незадовільно» менше ніж 6 б.

Оцінювання екзамену

36-40 (високий рівень)	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теоретичного матеріалу з курсу, правильно використовує термінологію, використовує творчий підхід до виконання завдань. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
30-35 (достатній рівень)	Здобувач виявляє достатні знання теоретичного матеріалу, проте допускає помилки та неточності; під час екзамену дотримується академічної доброчесності.
24-29 (середній рівень)	Здобувач виявляє фрагментарні знання теоретичного матеріалу, під час екзамену дотримується академічної доброчесності.
Менше, ніж 24 бали (початковий рівень)	Здобувач виявляє незнання більшої частини теоретичного матеріалу, під час екзамену мають місце ознаки академічної недоброчесності.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння аспірантом певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Робоча програма, силабус. Вивчення курсу не потребує спеціального матеріальнотехнічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайнових відеоконференцій.

13. Рекомендована література:

Основна

1. Політична наука : методи досліджень : підручник / за ред. О. А. Габрієлян. Київ : Академвидав, 2012.
2. Деревянко С. М. Методологія політичної науки : навчально-методичний посіб. для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія». Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 124 с.
3. Козьміних А. В. Методологія політичних досліджень та прикладний політичний аналіз : навчально-методичний посібник для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 052 «Політологія». Одеса : Фенікс, 2024. 80 с.

Допоміжна

Монографії, навчальні посібники

1. Johnson J. B., Reynolds H. T., Mycoff J. D. Political Science Research Methods. 9th ed. Thousand Oaks : CQ Press, 2019. 400 p.
2. Franco J., Lee C., Vue K., Bozonelos D., Omae M., Cauchon S. Introduction to Political Science Research Methods: An Open Education Resource Textbook. 1st ed. 2020.
3. Lowndes V., Marsh D., Stoker G. (eds.). Theory and Methods in Political Science. 4th ed. London : Palgrave Macmillan, 2018.
4. Мамонтова Е. В. Дизайн політичних досліджень : методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського)

рівня спеціальності 052 «Політологія». Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2024.

Статті

- Вонсович С. Г., Сулятицька Т. В. Методологія політичного транзиту в контексті сучасності. Регіональні студії. 2026. Вип. 45. С. 216–220. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6170/2026.45.32
- Наумкіна С. М., Козловська Л. В. Стратегії інтеграції методів (mixed-methods) у сучасних політологічних дослідженнях: переваги та методологічні пастки. Політичне життя. 2026. № 1. DOI: https://doi.org/10.31558/2519-2949.2026.1.6

Рекомендовані джерела інформації

http://www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
https://niss.gov.ua/	Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України
http://www.icps.com.ua/publications.html	Міжнародний центр перспективних досліджень.
https://prometheus.org.ua/?utm_source=sendy&utm_medium=email&utm_campaign=email-header	PROMETHEUS